

Bekkjarnámskrá náttúrugreina 4. bekkjar

Aðalnámskrá grunnskóla frá 2013 var höfð að leiðarljósi við gerð námskrár 4. bekkjar Ölduselsskóla en Aðalnámskráin byggir á lögum um grunnskóla (nr. 91/2008).

„Íslendingar þurfa, sem hluti af samfélagi þjóða, að vera meðvitaðir um að tækni, mannlegar ákvarðanir og gjörðir hafa áhrif á sameign allra jarðarbúa, nú og til framtíðar. Allir eiga að geta tekið virkan þátt í samfélagi, þar sem umræður og ákvarðanir hversdagsins grundvallast á upplýstum og gagnrýnum viðhorfum. Í náttúrugreinum þarf þekkingu, leikni og hæfni til að svo geti orðið“ (bls. 167). Undir náttúrugreinar í grunnskóla heyra m.a. náttúrufræði, eðlisvísindi, jarðvísindi, lífsvísindi og umhverfismennt.

Hæfni í náttúrugreinum felst í þekkingu og leikni, en einnig í viðhorfum til náttúru, tækni, samfélags og umhverfis. Jafnframt er nemendum gert kleift að greina eigin stöðu og hæfni, efla eigið læsi, siðferðisstyrk, tilfinningar og sköpunarmátt. Nám í náttúrugreinum stuðlar að því að nemendur viti hvað þeir vita og hvað þeir geta, og viti hvernig best er að beita vitneskju sinni, þekkingu og leikni til að hafa áhrif á umhverfi sitt og bæta það.

Áhersla er lögð á að nemendur séu vísindalæsir. Í því felst að þeir geti lesið texta um náttúruvísindi sér til gagns, notað hugtök úr náttúrugreinum í daglegu lífi og skilið náttúruleg og manngerð fyrirbæri. Auk þess geri þeir sér grein fyrir samspili manns og náttúru og valdi mannsins yfir tækni.

Í náttúrugreinum eru tveir flokkar hæfniviðmiða sem eiga að fléttast saman Viðmiðin eru annars vegar um verklag og hins vegar valin viðfangsefni.

Verklag

- Geta til aðgerða.
- Nýsköpun og hagnýtingu þekkingar.
- Gildi og hlutverk vísinda og tækni.
- Vinnubrögð og færni í náttúrugreinum.
- Efling ábyrgðar á umhverfinu.

Valin viðfangsefni

- Að búa á jörðinni.
- Lífsskilyrði manna.
- Náttúra Íslands.
- Heilbrigði umhverfisins.
- Samspil vísinda, tækni og þróunar í samfélaginu.

Verklag

Geta til aðgerða

Áherslur og megintilgangur námsþáttar

Að nemendur skoði og meti samspil manna og lífvera í nánasta umhverfi og í víðara samhengi og læri að nota mismunandi hjálpartæki til að rannsaka lífverur og lífsskilyrði þeirra.

Hæfniviðmið

Við lok 4. bekkjar getur nemandi:

- útskýrt hvernig tækni hefur áhrif á lífsgæði íbúa og umhverfi þeirra,
- tekið frumkvæði við öflun upplýsinga til að skoða tiltekið málefni frá ýmsum sjónarhornum,
- sýnt virkni og látið sig varða nánasta umhverfi og lífsskilyrði lífvera í því,
- greint á milli ólíkra sjónarmiða sem varða málefni daglegs lífs.

Nýsköpun og hagnýt þekking

Áherslur og megintilgangur námsþáttar

Nemendur hanni hlut/afurð sem hefur þann tilgang að leysa þörf eða vandamál í umhverfi sínu. Unnið verði í samvinnu við list-og verkgreinakennara.

Hæfniviðmið

Við lok 4. bekkjar getur nemandi:

- komið auga á þarfir og vandamál í umhverfi sínu,
- unnið eftir verkferli nýsköpunar, þ.e. leitað að þörfum í daglegu umhverfi fólks, fundið lausn, hannað afurð,
- bent á störf sem krefjast sérþekkingar.

Gildi og hlutverk vísinda og tækni

Áherslur og megintilgangur námsþáttar

Að nemendur þjálfist í að vinna á mismunandi námsstöðvum og hópum. Þeir læri einnig að afla sér upplýsinga í náttúruvísindum og miðla þeim á skýran og einfaldan hátt.

Hæfniviðmið

Við lok 4. bekkjar getur nemandi:

- í máli og myndum miðla hugmyndum sem tengjast náttúruvísindum, • notað einföld hugtök úr náttúruvísindum í textaskrifum, • útskýrt hvernig tækni nýtist í daglegu lífi þeirra, • gert sér grein fyrir hvernig maðurinn er hluti af náttúrunni og lífsafkoma hans byggist á samspilinu við hana

Vinnubrögð og færni

Áherslur og megintilgangur námsþáttar

Lögð verður áhersla á þekkingu, viðhorf og samvinnu. Nemendur lesa fjölbreyttan texta í tengslum við námsefni hverju sinni og þeir fá einnig þjálfun í skoða og meta mismunandi heimildir m.a. rafrænt efni á Alnetinu. Nemendur vinna fjölbreytt verkefni, einstaklings- og hópverkefni þar sem þeir þurfa að beita mismunandi námsaðferðum og tækni.

Hæfniviðmið

Við lok 4. bekkjar getur nemandi:

- sagt frá og framkvæmt með hversdagslegum hlutum einfaldar athuganir úti og inni, • tekið þátt í vali á náttúrufræðilegum verkefnum og kynningu á niðurstöðum, • aflað sér upplýsinga er varða náttúruna, • skráð atburði og athuganir, s.s. með ljósmyndum, teikningum, eigin orðum og sagt frá þeim, • notað ólíkar heimildir við öflun upplýsinga, • útskýrt valda atburði og hugmyndir á fjölbreyttan hátt, • hlustað á og rætt hugmyndir annarra.

Ábyrgð á umhverfinu

Áherslur og megintilgangur námsþáttar

Að greina og skoða lífríki náttúrunnar í nánasta umhverfi nemenda og hugleiða umgengni og áhrif mannsins á vistkerfi.

Hæfniviðmið

Við lok 4. bekkjar getur nemandi:

- tekið eftir og rætt atriði í umhverfinu sínu, sýnt félögum og náttúru alúð, • skoðað og skráð dæmi um áhrif af gjörðum mannsins á náttúru og manngert umhverfi í heimabyggð, • nýtt reynslu og hæfni í námi og daglegu lífi, einn og með öðrum, • rætt eigin lífssýn og gildi, gert sér grein fyrir samspili náttúru og manns, • tekið þátt í að skoða, greina og bæta eigið umhverfi og náttúru.

Valin viðfangsefni

Að búa á jörðinni

Áherslur og megintilgangur námsþáttar

Að nemendur átti sig á jarðsögu Ísland og veðurfari, geri athuganir í heimabyggð og verði færir um að setja fram einfaldar skýrslur um efnið. Áhersla verður lögð á samþættingu við stærðfræði.

Hæfniviðmið

Við lok 4. bekkjar getur nemandi:

- tekið þátt í og sagt frá einföldum athugunum á jarðvegi, veðrun og rofi, • sagt frá hvernig Ísland myndast og tekur breytingum, • lýst landnotkun í heimabyggð, • fylgst með og skráð upplýsingar um veður í heimabyggð, • lýst breytingum á náttúru Íslands eftir árstíðum og áhrifum þeirra á lífsskilyrði fólks, • notað gervihnatta- og loftmyndir af yfirborði jarðar til að lýsa heimabyggð.

Lífsskilyrði manna

Áherslur og megintilgangur námsþáttar

Að nemendur þekki eigin líkama og starfsemi hans og geri sér grein fyrir mikilvægi hreinlætis og svefns. Unnið verði með nálgun, verkefni og námefni í samvinnu við skólahjúkrunarfræðing.

Hæfniviðmið

Við lok 4. bekkjar getur nemandi:

- útskýrt á einfaldan hátt byggingu og starfsemi mannlíkamans,
- útskýrt mikilvægi hreyfingar, hreinlætis, hollrar fæðu og svefns,
- bent á skaðleg efni og hvernig ýmsir sjúkdómar og sýklar eru smitandi,
- útskýrt á einfaldan hátt hvernig barn verður til og þekkir einkastaði líkamans,
- rætt fjölbreytni í nýtingu vatns á heimilum og í umhverfinu,
- lýst skynjun sinni og upplifun af breytingum á hljóði, ljósi og hitastigi og áhrifum sólarljóss á umhverfi, hitastig og líkamann og tengt hitastig við daglegt líf.

Náttúra Íslands

Áherslur og megintilgangur námsþáttar

Að skoða skordýr í sínu náttúrulega umhverfi og í víðsjá. Geta útskýrt helstu einkenni þeirra og kynnt fyrir öðrum.

Hæfniviðmið

Við lok 4. bekkjar getur nemandi:

- sagt frá eigin upplifun á náttúrunni og skoðun á lífveru í náttúrulegu umhverfi,
- útskýrt einkenni lifandi vera, skýrt með dæmum lífsskilyrði lífvera og tengsl við umhverfi,
- lýst algengustu lífverum í nánasta umhverfi sínu,
- útskýrt fæðukeðjur og rakið fæðu til frumframleiðenda,
- greint á milli algengustu orkugjafa á Íslandi,
- sagt frá náttúruhamförum sem búast má við á Íslandi og hvar þær verða.

Heilbrigði umhverfisins

Áherslur og megintilgangur námsþáttar

Að gera sér grein fyrir mikilvægi þess að flokka úrgang. Námsefni og verkefni verði tengt vettvangsferð í Sorpu.

Hæfniviðmið

Við lok 4. bekkjar getur nemandi:

- fjallað um samspil manns og náttúru, • flokkað úrgang, • gert grein fyrir þjónustu, sem náttúrulegir ferlar veita, • sett í samhengi mismunandi ástand efna og eiginleika þeirra, • rætt krafta sem koma við sögu í daglegu lífi manna.

Samspil, tækni og þróunar í samfélaginu

Áherslur og megintilgangur námsþáttar

Að nemendur átti sig á flóknu samspili manna, tækni og náttúru í nútíð og framtíð með eigin athugunum og lestri valins námsefnis.

Hæfniviðmið

Við lok 4. bekkjar getur nemandi:

- flokkað gerviefni og náttúruleg efni eftir tilurð þeirra, • rætt hvernig uppfinningar hafa gert líf fólks auðveldara eða erfiðara, á heimilum og í ólíkum atvinnugreinum, • lýst eiginleikum hljóðs og ljóss og ýmsum fyrirbærum með tilliti til hljóðs og lita, • sagt frá þróun algengra rafmagnstækja og áhrifum segla, • gert grein fyrir hvernig holl fæða er samsett úr öllum flokkum fæðuhringsins og mikilvægi við geymsluaðferðir

Leiðir að hæfniviðmiðum	Viðfangsefni/Efnisval	Námsmat
<p>Náttúrufræðigreinar eru samþættar við íslensku og samfélagsgreinar um 11 kennslustundir á viku.</p> <p>Kennari leggur inn einstaka námsþætti og nemendur ræða hugtök sem koma fyrir.</p> <p>Áhersla er á að útvíkka skilning nemenda á náttúruvísindum með fjölbreyttri nálgun og mismunandi kennsluaðferðum.</p> <p>Nemendur vinna með fyrri þekkingu sína um það efni sem er til umfjöllunar hverju sinni í stýrðum umræðum af hálfu kennara. Þannig er nemendum hjálpað við að þróa hugtakaskilning sinn og öðlast frekari vitneskju og hæfni á því viðfangsefni sem unnið er með.</p> <p>Með fjölbreyttum kennsluaðferðum er nemendum gefinn kostur á að tileinka sér ýmis konar vinnuaðferðir og nær umhverfið notað til athugana og skoðunar. Unnið með ýmiskonar athuganir og sýnitraunir.</p> <p>Samspil manns og náttúru eru höfð til viðmiðunar í allri umfjöllun til að nemendur tengi það við sitt daglega líf.</p>	<p>Sólrun Harðardóttir. 2002. <i>Komdu og skoðaðu himingeiminn</i>. Námsgagnastofnun, Reykjavík.</p> <p>Jón Guðmundsson. 2007. <i>Komdu og skoðaðu tæknina</i>. Námsgagnastofnun, Reykjavík.</p> <p>Katrín Ragnarsdóttir og Svala Ágústsdóttir. 2005. <i>Könnum kortin</i>. Námsgagnastofnun. Reykjavík.</p> <p>Ýmis gögn af <i>Alnetinu</i> s.s. myndbönd og glærur og annað efni frá kennara.</p> <p>Fræðsluefni frá Sorpu.</p> <p>Kennslugögn frá skólahjúkrunarfræðingi.</p>	<p>Símat</p> <p>Próf/kannanir</p> <p>Vinnuhefti</p> <p>Sjálfsmat</p> <p>Munnlegur flutningur verkefna</p>

Framvinda og árangur

Nemendur í 4. bekk geta fylgst með framvindu og árangri með því að skoða Mentor þar sem verkefni og próf hafa verið metin út frá hæfniviðmiðum. Nemendur fá námsmat að vori samkvæmt 5 hæfnitáknum Mentors. Þau eru: ***Framúrskarandi – hæfni náð – á góðri leið – þarfnast þjálfunar – hæfni ekki náð.***